MONITOR

Na Rok Pański 1782.

Num: LXV.

Dnia 14. *Sierpnia.*

Możnali więcey poświęcić w dani,
Serce, i siebie oddawszy Pani?
Masz więcey: ukroć tę porę długą,
Ciesz się w papierze szczerą usługą.

P. M. T.

ROdzicow dobrych, oświeconych Rodzicow, pierwſzy ieſt cel i zamiar uſzczęśliwienie ſwych dzieci. Takie natura wlała przyrodzenie w naydzikſze nawet umyſły, że ta chęć, ta uſilność w naytwardſzych ſercach niegaśnie. Że zaś ta żądza, rownie iako i inne, kiedy wypada z granic pomiarkowania, ſtaie ſię gwałtowną paſſyą; każda paſſya ćmi rozum, i nie iako zdrowe rozumowanie odbiera, i czyni w takowym razie, nayrozumnieyſzych ludzi, nieſpoſobnemi wzięcia od ſiebie, co większa wzięcia od drugich porady. A zatym gdy piſma, mogą ſię rzetelnie nazwać naylepſzemi i nayſkutecznieyſzemi na tak nieuleczoną chorobę lekarzami; gdy w takowych przypadkach ci niemi przyiaciele wierną

ną i pożyteczną ſtać ſię mogą pomocą: ponieważ ci przyiaciele, bez gniewu, bez humoru, bez zapalenia, bez boiaźni, prawdę mogą powiedzieć, ktora chociaż w iednym momencie może być odrzucona, w drugim i trzecim lepiey uważona, nieznacznie ſkutek może uczynić. Spodziewam ſię tedy, że nayſzacownieyſzy, zacna śliczna, i cnotliwa Pani uczynię ci dziś prezent, i że go przyimieſz za dar uprzeymey przyiaźni, za hołd, ktory życzliwość wzaiemna koniecznie wkłada na ſerca wdzięczne, kiedy z twoich pobudek miłością prawdziwą, i łagodną tchnących dla rodzaiu ludzkiego podam na widok światu głęboko rozebrane uwagi; ktore z tak dobrym, z tak miękkim ſercem, iak twoie iedyna ſłodyczy

i pociecho tych ktorzy z gruntu Cię znaią, i znaną poważaią; ktore lubo do Ciebie, moia ſerdeczna przyiaciołko ſtoſować ſię nie mogą; iednak dla twoich przyſzłych dziatek mogą owoc pożyteczny zgotować. Chętnie tę uſługę wykonywam. Niech tyle ſkutku uczyni, ile dobrey chęci zawiera.

Że Rodzice ſzukaią ſzczęśliwości ſwoich dzieci, i uſiłowania ſwoie do tego kieruią: to nie dziw. Upatruią oni bowiem w nich właśnie drugie ſwoie ieſteſtwa: a zatym iako miłość własna ieſt dla człowieka nayſilnieyſzym powabem, tak i w tey okoliczności nieoddzielnym. Lecz uważyć należy, że iako miłość własna może nas nieſzczęśliwemi uczynić, gdy

ieſt

ieſt zbyteczna; tak i miłość nas drugich, może o nieſzczęście przyprawić, gdy daleko ieſt poſuniona. Szczęśliwość człowieka na tym ſię zaſadza, na czym kto ſobie ią wyſtawi. Jedni na ambicyi, drudzy na pozorach, ci na bogactwach, drudzy na miernym mieniu zakładaią ſzczęśliwość. Ten pali ſię na słońcu, deſzczu i śniegu niewygody ponosi, ubiegaiąc ſię w ſmutnych laſach za źwierzem; a często prozno: głod i niewczas cierpi; i to ſzczęśliwością nazywa. Ow chęcią ſławy unieſiony, całe życie pod bronią, w nieſmaku, uſtawicznych kłopotach, myślach, i niebeſpieczeńſtwach fortunę i życie zarazem wydrzeć grożących: iednak mowi: o iaka to ſzczęśliwość! Dowcipnie to wyraził gładki Horacy.

Ten

Ten w zyſku chciwie myśli, ow ſwe w łowach ſkwarzy,
Inſzy tytułow pragnie, a mnie miłość warzy.

Są tacy, ktorzy w wieyſkim życiu; i tacy ktorzy iedynie w publicznych mieyſcach rozumieią znaleść ſzczęśliwość. Więc to ieſteſtwo od ſpoſobu myślenia bierze właściwą poſtawę. Z tym wſzyſtkim rzadko kto gruntowney ſzczęśliwości dochodzi, a ta wnas ſamych ma prawdziwe ſiedliſko: bardzo mało do rzetelney ſzczęśliwości potrzeba. Otoż właśnie punkt, ktory zaſtanowić, i pociąguąć powinien.

Już

Już to wyszło teraz z pospolitego używania; aby Rodzice, uważaiąc niezmierną władzę swoię, chcieli bydź raczey tyranami, niżli rodzicielskie wnętrzności, dla dzieci maiącemi: teraz litości pełni, oświeceni ludzie, to co im zbytniego prawo natury nadało, sami łagodzą i słodzą; wystawiaiąc się dzieciom swoim w postaci nayżyczliwszych przyiacioł. Jakoż ten miły, ten drogi tytuł przyiaźni, komuż lepiey, komu przyzwoiciey, komu rzetelniey potrafiemy okazać, ieżeli nie tym, ktorych rowną miłością, iak samych siebie kochamy? Jeżeli nie tym, ktorych w iednym z sobą stopniu szczęśliwości chcielibyśmy oglądać? Wielkie to iest dobrodzieystwo, ktore winni dzieci Rodzicom, wykarmienie. Większe

ieſt nierownie przyzwoita i zacna edukacya: Lecz tych wſzyſtkich dobrodzieſtw ieſt nie iakim ſtęplem, zaſada przyſzłey całego życia ſzczęśliwości, ta droga wyboru ſtanu, ktorą wſzyſtkie dzieci koniecznie iść muſzą: a to ieſt naywyżſze dobrodzieyſtwo, ktore od Rodzicow mogą dzieci odebrać; i nayżywſzey wymagaiące wdzięczności.

Reſzta w przyszłym Monitorze.